

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sistemi Memnuniyet Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma

Öğr.Gör. Murat Tekbalkan, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı, E-

Posta: murat.tekbalkan@omu.edu.tr

ORCID ID: [0000-0002-5581-1500](https://orcid.org/0000-0002-5581-1500)

Öz

Günümüz geleneksel eğitim kurumları, birbirinden farklı öğrenme biçimlerine sahip olan çok sayıda bireye nitelikli ve uygun maliyetle hizmet vermekte sınırlı kalmaktadır. Buna karşın bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, bir dizi öğrenme ve öğretme yönteminin geliştirilmesini sağlamıştır. Teknoloji destekli öğrenme modeli, geleneksel öğrenme modelinden çok farklı ders materyali, tasarımı ve gereksinimleri de beraberinde getirmektedir. Türkiye’de ve diğer ülkelerde çevrimiçi öğrenme imkanları arttıkça uzaktan eğitim veren eğitim kurumu, program sayıları ve bunları tercih eden öğrenci sayıları artmaktadır. Türkiye’de uzun yıllar Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi aracılığıyla devam eden uzaktan eğitim faaliyetleri, yaygınlaşan ve gelişen bilişim teknolojisine paralel olarak birçok üniversitede de uzaktan eğitim hizmeti sunmaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı; meslek yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesidir. Araştırmaya Ondokuz Mayıs Üniversitesi’ne bağlı Havza Meslek Yüksekokulu ve Samsun Meslek Yüksekokullarından 344 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bulgulara göre; uzaktan eğitim, öğrencilerin eğitim maliyetlerini azaltırken, geleneksel eğitimin yerine geçemeyeceği ve etkili bir öğrenme modeli olmadığı belirlenmiştir.

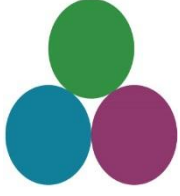
Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Bilgisayar Destekli Öğrenme, Meslek Yüksekokulu

Makale Gönderme Tarihi: 06.03.2020

Makale Kabul Tarihi: 29.03.2020

Önerilen Atıf: Tekbalkan, M. (2020). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sistemi Memnuniyet Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 4(2), 126-138.

© 2019 Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi.

RESEARCH PAPER

A Research On Determinationof Satisfaction Levels Of Vocational School Students

Öğr.Gör. Murat Tekbalkan, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tourism and Hotel Management Programme, E-Posta: murat.tekbalkan@omu.edu.tr

Abstract

Today's traditional educational institutions are limited in providing qualified and cost-effective services to a large number of individuals with different learning styles. On the other hand, the rapid development of information and communication technologies has developed a set of learning and teaching methods. The technology supported learning model brings with it different course material, design and requirements rather than the traditional learning model.

Online learning opportunities in Turkey and other countries, which increases distance learning educational institutions, the program number and the number of students who choose them is increasing. ongoing for many years through distance education activities in Turkey, Anadolu University Open Education Faculty, parallel to expanding and developing information technology in many universities have begun to offer remote education services.

Theaim of thisstudy is; theattitudes of vocationalhighschoolstudentstowardsdistanceeducation. A total of 344 students from Havza Vocational School and Samsun Vocational Schools of Ondokuz Mayıs University participated in the study. The Attitude Scale towards Distance Education was used as a data collection tool. According to the findings; While distance education reduces students' education costs, it is determined that traditional education cannot replace and is not an effective learning model.

Keywords: Distance Education, Computer Assisted Learning, Vocational School

Received: 06.03.2020

Accepted: 29.03.2020

Suggested Citation: Tekbalkan, M. (2020). A Research On Determinationof Satisfaction Levels Of Vocational School Students, *Journal of Management, Economic and Marketing Research*, 4(2), 126-138.

© 2019 Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi

GİRİŞ

Günümüzde uydu, fiber optik, televizyon, bilgisayar, internet ve diğer bilim teknolojilerindeki hızlı değişim ve gelişmeler her alanda olduğu gibi eğitimde de yapısal ve biçimsel değişiklikleri zorlamaktadır. Bilişim teknolojilerini kullanan eğitimciler, “küresel eğitim” uygulamalarının kullanılmasını gerektiğini belirtmektedirler. Bu küresel eğitim olanaklarından biri de uzaktan eğitimidir. Uzaktan eğitimin ilk uygulaması 1728 yılında posta ile yapılmıştır. Günümüzde ise gelişen bilişim teknolojileri sayesinde daha nitelikli ve verimli olarak uygulanabilmektedir (İşman, 2011:3).

Sürekli olarak değişen toplum ihtiyaçları, birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni sistemlerin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Artan nüfus, hızla gelişen bilişim teknolojisi ve buna bağlı olarak endüstrilerin daha fazla eğitilmiş insana ihtiyaç duymasığıbi nedenlerden dolayı eğitim bilimleri bu değişim ve taleplere cevap vermek için yeni eğitim sistemleri geliştirmektedir. Bu yeni eğitim sistemlerinden biri de “Bilgisayar Destekli Uzaktan Eğitim”dir.

Uzaktan eğitim terimi ilk defa dünyada 1892 yılında Wisconsin Üniversitesinin kataloğunda geçmiş ve 1906’da William Light tarafından kullanılmıştır (Verduin ve Thomas, 1994:123). Bilişim teknolojinin gelişimine paralel olarak 20.yüzyılın sonuna doğru uzaktan eğitim sistemi bütün dünyada uygulanan bir model olmuştur. Türkiye’de ise ilk uzaktan eğitim uygulaması 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünde başlamıştır. Ankara Üniversitesi tarafından 1965 yılında banka personellerine mektupla öğretim hizmeti sunulmuştur. 1974 yılında Mektupla Yüksek Öğretim Merkezi kurularak uzaktan eğitim sistemi yükseköğretim düzeyine taşınmıştır. 1981 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi kurulmuş (Özbay, 2015:388) ve Türkiye’de bu sistemin yaygınlaşmasında ve gelişmesinde önemli rol oynamıştır. 1992 yılında da Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde de Açık Öğretim Lisesi kurulmuştur (<http://aol.meb.gov.tr/>). Günümüzde birçok eğitim kurumu, sivil toplum örgütleri hatta işletmeler uzaktan eğitim sistemini faal ve etkin olarak kullanmaktadır.

Günümüzde uzaktan eğitim sistemi eğitime birçok katkı sağlamaktadır. Eğitimin demokratikleşmesine ve fırsat eşitliğine katkı sağlarken, zamana ve mekana bağlılığı da ortadan kaldırmaktadır. Ancak uzaktan eğitim sistemi, örgün ve yaygın eğitime bir alternatif sistem değil, tamamlayıcı bir eğitim sistemi olduğu sürece asıl amacına ulaşabilecektir. Aksi halde örgün ve yaygın eğitime zarar veren bir eğitim sistemi olarak kalacaktır.

Uzaktan eğitimin temel amacı, çeşitli nedenlerden dolayı sınıf ortamında ders alamayacak bireylerin eğitim ihtiyacını karşılamaktır. Eğitim kurumları geleneksel eğitimden yararlanamayanların eğitim ihtiyacını karşılayabilmek için uzaktan eğitimi “tercih” olarak sunmaktadır.

Uzaktan eğitim; uzaklığın eğitim almaya engel olabilecek durumlarda, yeterli sayı ve nitelikte eğitim kaynağının olmadığı yerlerde, fiziksel bir engeli ya da hastalığı nedeniyle bulunduğu yerden çıkamayanlar, geleneksel eğitime devam edememiş/etmemiş veya kendini geliştirmek isteyenler için ortaya çıkmış bir eğitim modelidir (Alteş ve Altun, 2008:127). Ancak günümüzde bu ihtiyaçların yansırı, çeşitli eğitim kurumlarında -özellikle üniversitelerde- bazı ortak dersler (İngilizce, bilgi ve iletişim teknolojileri, Türk Dili vb.) sınıf ve eğitim giderlerinden tasarruf etme gibi nedenlerden dolayı bilgisayar destekli uzaktan eğitim verilmektedir.

Uzaktan eğitime duyulan gereksinimi arttıran en önemli nedenlerin başında geleneksel eğitimin sınırlılıkları gelmektedir. Bu sınırlılıklardan bazıları; kalabalık sınıflar, öğretim elemanı sayısındaki yetersizlikler, esnek olmayan eğitim zamanı, fiziki mekânın yetersiz özellikleri (havalandırma, aydınlatma, çok küçük-büyük vb.), teknoloji altyapısının yetersizliği gibi durumlar dikkati çekmektedir (Karaağaçlı, 2004:64).

İnceoğlu (2010:82) yaptığı çalışmada tutumu bireyin çevresindeki herhangi bir olgu ya da nesneye ilişkin sahip olduğu tepki eğilimi, bireyin durum, olay veya olgu karşısında ortaya koyması beklenen olası davranış biçimi olarak tanımlamıştır. Tutum üç temel öğeden oluşmaktadır. Bunlar; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğelerdir. Bilişsel öğe; bireyin tutum nesnesine olaya ya da kişiye yönelik olan düşünce, bilgi veya inançlarından oluşurken, duyuşsal öğe; bireyin tutum nesnesine yönelik heyecanını göstermektedir. Davranışsal öğe ise; bireyin tutum nesnesine yönelik davranış eğilimini yansıtmaktadır (Tavşancıl ve Keser, 2001:47). Bu çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili tutumları incelenmiştir.

İlgili Araştırmalar

Gökdaş ve Kayrı'nın (2005:18) yaptıkları çalışmada; e-öğrenme ile ilgili olarak eğitim kurumlarının donanım ve yazılımdan kaynaklı altyapı eksikliklerinin olduğu ve bu nedenle de sistemin tam anlamıyla uygulanabilirliği açısından engel teşkil edebileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu e-öğrenmeyi yararlı bulmadıklarını ve ilgilerini çekmediğini belirtmişlerdir.

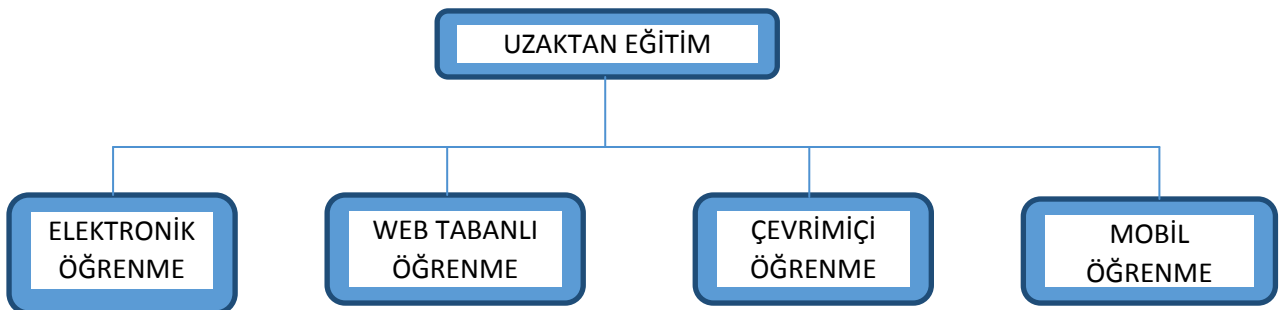
Başka bir çalışmada öğrenciler uzaktan eğitimi geleneksel eğitime tercih ettiklerini, uzaktan öğretimde daha fazla öğrenme şanslarının olduklarını, uzaktan eğitimin sınavlarının daha kolay ancak derslerinin daha zor olduğunu ifade etmişlerdir (Hannay ve Newvine, 2006:9).

Olçay ve Döş (2016:736) tarafından yapılan bir çalışmada; internete dayalı uzaktan eğitimin öğrenim maliyetini azaltması, istenilen yer ve zamanda kullanım kolaylığı sağlaması nedeniyle eğitim ihtiyacının karşılanmasında önemli bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, internete dayalı uzaktan eğitimin daha hızlı ve kolay bir öğrenme sağlaması ile öğrenciyi başarılı kılabileceğini ifade etmişlerdir. Diğer taraftan başka bir araştırma ise uzaktan eğitimin hızlı bir öğrenme sağlamadığını ortaya koymuştur (Mahesh ve Woll, 2007:52).

Gürbüz (2014:245) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitimi büyük bir fırsat olarak gördükleri ve uzaktan eğitime yönelik olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan Doğan ve Tarık (2015:256) tarafından yapılan çalışmada bu durumun tam aksi sonucu bulunmuştur.

Uzaktan eğitim literatürde kullanıldığı yöntemlere göre farklı terimler kullanılarak tanımlanmaktadır. Uzaktan eğitim denildiği zaman mektupla öğrenmeden, çevrimiçi öğrenmeye kadar birçok öğrenme modeli karşımıza çıkmaktadır. Bun modelleri Şekil 1'de gösterildiği gibi sınıflandırmak mümkündür.

Şekil 1.Uzaktan Eğitim Modelleri

Uzaktan eğitimin e-öğrenme biçiminde gerçekleşmesi, öğrencilerin öğrencilerden ve öğretmenlerden uzakta olmalarına karşın eş zamanlı (senkron) ya da ayrı zamanlı (asenkron) olarak internet üzerinden iletişim kurdukları bir eğitim sistemi olarak nitelendirilebilir (Gökdaş ve Kayrı, 2005:4). Son

yıllarda internetin yaygınlaşması ve ulaşılabilir hale gelmesi, elektronik öğrenmeyi yaygınlaştırmış ve önemli bir hale getirmiştir.

Diğer bir uzaktan öğrenme modeli olan web tabanlı uzaktan eğitim, eğitim amaçlı hazırlanmış bilgilerin "html" sayfaları şeklinde internet üzerinden bireylere ulaştırılmasıdır. Bu şekilde zaman ve mekân sınırlaması olmadan ve yüz yüze etkileşim gerektirmeden bireye web aracılığıyla bilgi ulaştırılmaktadır.

Çevrim içi öğrenme modeli ise; etkileşimin ön planda olduğu, internet ve web tabanlı teknolojilerin etkin kullanıldığı uzaktan eğitim modelidir. Bu modelin diğerlerinden ayıran en önemli özelliği gerek öğretmenle gerekse diğer öğrencilerle etkileşim halinde olmasıdır. Birey sesli ve/veya görüntülü olarak eğitime katılabilmekte, sorular sorabilmekte, hatta sohbet edebilmektedir.

Son olarak mobil uzaktan öğrenme ise; mobil iletişim teknolojisinin özelliğine paralel olarak bireyin yer ve zamana bağlı kalmaksızın, eğitimin içeriğine ulaşabilmeyi ve bunlardan yararlanabilmeyi, başkalarıyla etkileşimde bulunabilmeyi sağlayan bir öğrenme modelidir (Çoşgun, 2007:117).

Uzaktan eğitimin yararlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Kaya, 2002:21):

- Değişik öğrenme seçeneği sunmakta ve fırsat eşitsizliğini azaltmaktadır.
- Uzaktan eğitim ile daha fazla kitleye hitap edilebilir.
- Uzaktan eğitim yaşam boyu öğrenmeyi destekler. Belli bir yaşla eğitim ve öğrenmeyi sınırlı tutmaz.
- Eğitim programlarında ve yöntemlerinde standartı sağlamakta, ayrıca eğitim maliyetini düşürmektedir.
- Eğitimde niteliği arttırmakta ve eğitimcinin kendini geliştirmesi için zorlamaktadır.
- Bireye belli bir mekan ve zaman sınırı koymamaktadır. Serbest zaman ve yerde bireyin ihtiyacına göre öğrenme gerçekleşmektedir.
- Bireysel öğrenmeyi teşvik etmektedir. Ayrıca birey aldığı bilginin doğruluğunu farklı kaynaklardan teyit edebilmektedir.
- Bireyin ve eğitim kurumunun eğitim maliyetlerini azaltmaktadır.

Uzaktan eğitimin yararları olduğu gibi sakıncaları da bulunmaktadır. Bunlardan bazıları (Kaya, 2002:22, Gökdaş ve Kayri, 2005:11-12):

- Bireyin sosyalleşmesine engel olabilmektedir. Özellikle çocukların eğitim dönemine denk gelen ergenlik döneminde (11-22 yaş) yalnız kalma isteği, çekingenlik, çalışmaya karşı isteksizlik gibi olumsuz durumların pekiştirilmesine neden olabilmektedir.
- Uzaktan eğitimde sınıf ortamı olmadığından birey sınıfta alabileceği birçok öğrenmeden mahrum olabilmektedir. Örneğin, grupça hareket etmeyi, toplulukta nasıl hareket edilmesi gerektiği, fiziki temas ve vücut dilinin iletişimdeki yeri gibi bireyi toplumsallaştıran birçok uygulamadan geri kalabilmektedir.
- Uzaktan eğitim sistemi her eğitim düzeyinde ve her derste uygulanabilecek bir eğitim modeli değildir. Özellikle eğitim içeriği uzaktan eğitime uygun olmayan uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle verilmemesi gerekmektedir.
- Eğitim kurumlarının -özellikle de üniversiteler- kampüsleri sadece akademik eğitimin verildiği fiziki özellikleri bulan kapalı mekanlar değildir. Her kampüsün kendine has atmosferi ve kimliği olduğu gibi buralardan yararlanan öğrencilerin de bu kimlikten etkilenmesi ve hatta kampüsle bütünleşmesi olasıdır.
- Uzaktan eğitim her ne kadar eğitim maliyetini düşürse de, gelişmemiş, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için bilgiye ulaşmak hala yüksek maliyetlidir. Özellikle bölgeler arasındaki sosyo-kültürel ve ekonomik gelişim farklılıkları eğitime de olumsuz yansımaktadır.

• Uzaktan eğitim, bireyi yalnızlığa, bencilliğe hatta iletişimsizliğe itebilir. İhtiyaç duyduğu zaman yardım alamaması ve sorunlarını çözememesi davranışlarına olumsuz yansır.

• Kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayanlar için önemli motivasyon problemi oluşturabilir.

• Kendini disipline edememe veya planlı çalışma problemleri olan bireyler için etkili bir öğrenme modeli değildir.

• Bilgisayar okur-yazar olmayan ve/veya internet erişimi kısıtlı veya hiç bulunmayanlar sorun yaşayabilir.

• Uzaktan eğitim alarak mezun olanlar, örgün eğitim mezunlarına göre dezavantajlı olabilmektedir. Kimi işletme yönetici/sahibi uzaktan eğitim mezununu çalıştırmak istememekte veya çok az ücret vermektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; meslek yüksekokullarında uzaktan eğitim olarak verilen derslere karşı öğrencilerin tutumlarını belirlemektir. Daha önce uzaktan eğitime yönelik öğrencilerin tutumlarını belirlemek için birçok araştırma yapılmıştır. Ancak geleneksel eğitim sistemi içerisinde bazı derslerin (Türk Dili, İngilizce, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi, İş Sağlığı ve Güvenliği vb.) uzaktan eğitimle verildiği durumlarda öğrencilerin tutumlarını belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmamıştır. Bu nedenle de geleneksel eğitimi tercih eden öğrencilerin bazı dersleri uzaktan eğitimle alması, öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili düşüncelerini etkileyip etkilemediğini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ne düzeydedir?
- 2- Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları meslek yüksekokullarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4- Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları okudukları programlara göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 5- Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Ülkemizde birçok üniversitede önlisans, lisans, hatta yüksek lisans düzeyinde uzaktan eğitimler verilmektedir. Bilişim teknolojisi geliştikçe gelecekte daha fazla üniversitede ve birçok alanda uzaktan eğitim uygulamalarının olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle de çalışmanın konusunu, geleceğin en önemli eğitim sistemlerinden biri olan uzaktan eğitim oluşturmaktadır. Uzaktan eğitim uygulayan üniversitelerden biri olan Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun MYO ve Havza MYO'lar çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Her iki meslek yüksekokulunda öğrenim gören toplam 2345 öğrenci bulunmaktadır. Evrenin büyüklüğü dikkate alınarak ve $\alpha= 0.05$ örneklem hatası için örneklem büyüklüğünün en az 333 olması gerekmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:49-50). Buna göre 450 öğrenciye 1-15 Nisan 2019 tarihleri arasında 24 sorudan oluşan anket formu araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Çeşitli nedenlerden dolayı (yırtılma, eksik veya rastgele doldurma, okunamama vb.) 106 adet anket araştırma kapsamında değerlendirilmemiştir

Veri Toplama Aracı ve Analizler

Çalışmada kullanılan veriler anket yöntemi ile elde edilmiştir. Anket formunun oluşturulmasında konu ile ilgili daha önce güvenilirlik ve geçerlik testleri yapılmış çalışmalardan (Olçay ve Döş, 2016:242; Ateş ve Altun, 2008:136; Haznedar ve Baran, 2012:45) ve literatür çalışmalarından yararlanılmıştır.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyet ve sınıf düzey durumlarını ile hangi MYO ve bölümde okuduklarını belirlemeye yönelik sorular içermektedir. İkinci bölümde ise öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili olarak 20 önermeden oluşan bir ölçek yer almaktadır. Hazırlanan ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliğini belirlemek için öncelikle pilot çalışma yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik testi sonucunda Cronbach Alpha değeri, 634 olarak saptanmıştır. Bu sonuç ölçeğin kabul edilebilir düzeyin (.60) üzerinde ve “oldukça güvenilir” ($0.60 \leq \alpha < 0.80$) olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2006:405). Bu pilot çalışma sonucunda ölçekten iki soru çıkarılmış ve anket tekrar düzenlenerek 1-15 Nisan 2019 tarihleri arasında araştırmacı tarafından öğrencilerle yüz yüze görüşmeler şeklinde uygulanmıştır.

Araştırma verileri SPSS 15.0 for Windows istatistik paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerini ve uzaktan eğitimle ilgili önermelere katılım düzeylerini belirlemek için betimleyici istatistiklerden yararlanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerine göre uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarının değişip değişmediğini belirlemek için T-testi ve ANOVA testleri yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Demografik Bulgular

Araştırmaya katılanların cinsiyet ve okul türlerine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1’de de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların yarısından fazlası(% 52,6) erkeklerden oluşmaktadır. Havza MYO’ dan katılanların % 65,7’si kadınlardan oluşmaktadır. Kadın oranının bu denli yüksek olmasının temel nedeni Havza MYO’da bulunan fizyoterapi programında okuyanların yaklaşık %90’ı kadınlardan oluşmasıdır. Katılımcıların okul türü incelendiğinde; % 55,9’unun Samsun MYO’ dan olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Okul Türüne Göre Dağılımları

Okul	Cinsiyet	N	%	N	%
Havza MYO	Kadın	100	65,7	152	44,1
	Erkek	52	34,3		
Samsun MYO	Kadın	81	42,1	192	55,9
	Erkek	111	57,9		
Toplam	Kadın	181	52,6	344	100
	Erkek	163	47,4		

Araştırmaya katılanların mezun oldukları ortaöğretim okul türlerine göre dağılımları Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların % 47,1’i Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinden ve % 30,2’si de Anadolu lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Diğer taraftan Fen lisesinden mezun olanların oranı en düşüktür (%1,5). Ayrıca uzaktan eğitim sisteminin uygulandığı okul türlerinden biri olan açık liseden mezun olan öğrenci sayısı sadece 15’dir.

Tablo 2. Katılımcıların Mezun Oldukları Okul Türlerine Göre Dağılımları

Mezun Okul Türü	N	%
Fen Lisesi	5	1,5
Anadolu Lisesi	104	30,2
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	162	47,1
Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	11

Açık Lise	15	4,4
Diğer	20	5,8
Toplam	344	100

Araştırmaya katılanların öğrenim gördükleri program türlerine göre dağılımları Tablo 3’de verilmiştir. Tablo 3’ten de anlaşılacağı üzere araştırmaya katılım en fazla Turizm ve Otel İşletmeciliği programı öğrencilerinden olmuştur (% 23,3). Bunun nedeni, Turizm ve Otel İşletmeciliği programının her iki MYO’da da bulunmasıdır. İkinci en fazla oran ise Fizyoterapi programıdır (% 12,2). En az katılımın olduğu program ise % 1,5 ile Seracılıktır.

Tablo 3. Katılımcıların Okudukları Programa Göre Dağılımları

Programlar	N	%
Basım ve Yayın Teknolojileri	13	3,8
Bilgisayar Programcılığı	39	11,3
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	27	7,8
Çocuk Gelişimi	14	4,1
Emlak ve Emlak yönetimi	34	9,9
Fizyoterapi	42	12,2
Grafik Tasarım	12	3,5
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	10	2,9
İş sağlığı ve Güvenliği	20	5,8
İşletme Yönetimi	13	3,8
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	17	4,9
Peyzaj ve Süs Bitkileri	18	5,2
Seracılık	5	1,5
Turizm ve Otel İşletmeciliği	80	23,3
Toplam	344	100

Araştırmaya katılanların % 30,8’i uzaktan eğitimin öğrencilerin sosyalleşmesini kesinlikle engellediğini, % 30,2’si uzaktan eğitimin önemli olmadığını, % 34,3’ü de mecbur kalmadıkça kesinlikle uzaktan eğitimi tercih etmeyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca araştırmaya katılanların % 35,5’i uzaktan eğitimin etkili bir öğrenme modeli olmadığını, % 30,8’i geleneksel öğrenmenin yerine kesinlikle geçemeyeceğini ve % 34,9’u da uzaktan eğitimin öğrencinin başarısını arttırmadığını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılanların % 30,5’i uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması gerektiği önermesine kesinlikle katılmadığını, % 30,2’si uzaktan eğitimi yararlı bulmadığını, % 29,7’si uzaktan eğitimin öğrencilere iyi bir öğrenme fırsatı sunmadığını, % 29,1’i uzaktan eğitimi kimseye tavsiye etmeyeceğini ve % 31,5’i de uzaktan eğitimin her MYO’da uygulanması gerektiğine kesinlikle katılmadığını ifade etmişlerdir. Diğer taraftan araştırmaya katılanların % 32,8’i uzaktan eğitimin öğrencilerin eğitim maliyetini azalttığını belirtmişlerdir.

Normal dağılıma sahip olan veriler üzerinde parametrik testlerden t-testi ve Anova testinden yararlanılmıştır. İki kategori değişkenlerde bağımsız örneklem T-testinden ve ikiden fazla kategoriye sahip değişkenler arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin T-testi Sonuçları

	n	Ortalama	Std.Sapma	t değeri	P değeri
Samsun MYO	192	2,89	0,489	-2,629	0,009*
Havza MYO	152	2,75	0,490		
Toplam	344	2,83	0,494		

Araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 2,83 olarak bulunmuştur. Bu değere göre öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik genel tutumlarının ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği ortalamalarının cinsiyetlerine ve meslek yüksekokulu türüne göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi yapılmış ve bunun sonucuna göre meslek yüksekokulu türleri bakımından öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($t=-2,62$; $p<0,05$). Bu farklılığın nedeni ise; Samsun MYO öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği ortalamasının yüksek çıkmasıdır. Diğer taraftan öğrencilerin uzaktan eğitim tutum ölçeği ortalamalarının mezun oldukları lise türlerine, okudukları program türlerine ve sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve hiçbir değişkene göre anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitime Yönelik Önermeler

UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK ÖNERMELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Uzaktan eğitim öğrencinin sosyalleşmesini engellemektedir.	53	15,4	60	17,4	32	9,8	93	27,0	106	30,8	3,40	1,46
Uzaktan eğitimin önemli olduğunu düşünüyorum.	104	30,2	92	26,7	59	17,2	63	18,3	26	7,6	2,46	1,29
Mecbur kalmadıkça uzaktan eğitimi tercih etmem.	55	16,0	37	10,8	45	13,1	89	25,9	118	34,3	3,51	1,45
Uzaktan eğitim etkili bir öğrenme modelidir.	122	35,5	90	26,2	71	20,6	40	11,6	21	6,1	2,26	1,22
Uzaktan eğitim sıkıcıdır.	58	16,9	57	16,6	49	14,2	81	23,5	99	28,8	3,30	1,46
Uzaktan eğitim geleneksel öğrenmenin yerine geçebilir.	106	30,8	99	28,8	71	20,6	48	14,0	20	5,8	2,35	1,21
Uzaktan eğitim öğrencinin başarısını artırmaktadır.	110	32,0	120	34,9	59	17,2	39	11,3	16	4,7	2,21	1,14
Uzaktan eğitim yaygınlaştırılmalıdır.	105	30,5	82	23,8	78	22,7	52	15,1	27	7,8	2,45	1,27
Uzaktan eğitimin yararlı olduğunu düşünüyorum.	101	29,4	104	30,2	54	15,7	42	12,2	43	12,5	2,48	1,35
Uzaktan eğitimin değerlendirme işlemi sağlıklı bir şekilde yapılamaz.	47	13,7	58	16,9	74	21,5	88	25,6	77	22,4	3,26	1,34
Uzaktan eğitim öğrencilerin eğitim maliyetini azaltmaktadır.	36	10,5	45	13,1	57	16,6	113	32,8	93	27,0	3,52	1,29
Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.	45	13,1	32	9,3	38	11,0	80	23,3	149	43,3	3,74	1,42
Uzaktan eğitim öğrencilere iyi bir öğrenme fırsatı sunmaktadır.	92	26,7	102	29,7	57	16,6	54	15,7	39	11,3	2,55	1,33
Öğrenmek için yüz yüze iletişime ihtiyaç duyarım.	38	11,0	37	10,8	45	13,1	91	26,5	133	38,7	3,70	1,36
Uzaktan eğitimi herkese tavsiye ederim.	100	29,1	99	28,8	72	20,9	41	11,9	32	9,3	2,43	1,27
Uzaktan eğitim daha hızlı bir öğrenme sağlamaktadır.	102	29,7	103	29,9	63	18,3	42	12,2	34	9,9	2,42	1,29
Uzaktan eğitim daha kolay bir öğrenme sunmaktadır.	100	29,1	103	29,9	62	18,0	48	14,0	31	9,0	2,43	1,28
Uzaktan eğitim her meslek yüksekokulunda uygulanmalıdır.	107	31,1	81	23,5	70	20,3	49	14,2	37	10,8	2,50	1,34

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim sistemi içerisinde uzaktan eğitim modeli önemli bir yer tutmaktadır. Uzaktan eğitim modeline ilgili kurum ve kuruluşlar gerekli önemi vererek (İşman, 2011:16), varsa altyapı eksikliğini giderip bireylerin eğitim ihtiyacını karşılamalıdır. Eğitim kurumları, gelişen ve değişen eğitim ve öğrenme taleplerine cevap verebilecek model(ler) geliştirmek ve uygulamak zorundadır. Ancak bu şekilde gelecek ayakta kalabilecek ve rekabet edebilecektir.

Son yıllarda bilişim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler eğitim ihtiyacını artırmış ve geleneksel eğitim bireylerin ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiştir (Khoshemehr, 2013:340). Bunun sonucunda geleneksel eğitimin karşılayamadığı ihtiyacı uzaktan eğitim karşılayabilecek etkin bir seçenek haline gelmiştir (Yılmaz ve Güven, 2015:318). Yapılan birçok araştırmada geleneksel eğitim ile uzaktan eğitim arasında başarı ve öğrenme açısından önemli bir farklılığın olmadığı ortaya konmuştur (Torkut ve Karacadağ, 2002:). Ancak bu yapılan bu araştırmada uzaktan eğitimin öğrenci başarısını arttırmadığı belirlenmiştir.

Bu araştırmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun MYO ve Havza MYO'larda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri araştırılmıştır. Bu bağlamda araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 58'i uzaktan eğitimin öğrencilerin sosyalleşmesini engellediğini,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 57'si uzaktan eğitimin önemli olmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 60'ı mecbur kalmadıkça uzaktan eğitimi tercih etmeyeceğini,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 62'si uzaktan eğitimin etkili bir öğrenme modeli olmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 52'si uzaktan eğitimi sıkıcı bulduğunu,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 60'ı uzaktan eğitimin geleneksel eğitimin yerine geçemeyeceğini,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 70'i uzaktan eğitimin öğrenci başarısını arttırmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 54'ü uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması gerektiğine katılmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 60'ı uzaktan eğitimin yararlı olmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 48'si uzaktan eğitimin değerlendirilmesinin sağlıklı yapılamayacağını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 60'ı uzaktan eğitimin öğrencilerin eğitim maliyetlerini azalttığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 67'si, yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha yararlı olduğunu,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 56'sı uzaktan eğitimin öğrencilere iyi bir öğrenme fırsatı sunmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 65'i öğrenmek için yüz yüze eğitime ihtiyaç duyduğunu,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 59'u uzaktan eğitimi kimseye tavsiye etmeyeceğini,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 60'ı uzaktan eğitimin daha hızlı ve kolay bir öğrenme sunmadığını,
- Araştırmaya katılanların yaklaşık % 55'i uzaktan eğitimin her meslek yüksek okulunda uygulanması gerekmediğini ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucuna göre; MYO öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili düşüncelerinin olumlu olmadığını söyleyebiliriz. Her ne kadar bilgi ve iletişim teknolojisi hızlı bir şekilde gelişip ilerlese de geleneksel eğitimden vazgeçilmenin çok zor olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle de

geleneksel eğitimi tamamen görmemezlikten gelip uzaktan eğitime yönelmek doğru bir eğitim stratejisi olmayacaktır. Ayrıca geleneksel eğitim sisteminin de kendine göre üstünlükleri olduğu unutulmamalıdır. Hem geleneksel eğitim, hem de uzaktan eğitim birbirlerini tamamlayan özellikleri kullanılarak eğitim sistemine bir bütün olarak entegre edilmelidir.

Daha önceki yapılan çalışmalar ve bu araştırma sonuçlarına göre şu önerilerde bulunabilirsiniz (Balaban, 2012:43; Gökdaş ve Kayri, 2005: 22);

- Açılacak programlar ve ders içerikleri dünyadaki gelişmelere ve okutulan derslere göre belirlenmelidir,
- Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin uzaktan eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Üniversitelerde, hatta öğrencilerin üniversite tercih süreçlerinde öğrencilere yönelik uzaktan eğitim hakkında tanıtıcı faaliyetlerin yapılması faydalı olabilir.
- Uzaktan eğitim üniversitelerde her bölüm/programda uygulanabilecek bir eğitim modeli değildir. Özellikle de uygulama ağırlıklı programlarda tercih edilmemelidir.
- Eğitim kurumları ve kampüsleri sadece akademik eğitimin verildiği fiziki alanlar değildir. Bu alanların kendine has kültürü ve atmosferi bulunmaktadır. Bu alanlarda bulunmak, çeşitli sosyal ve kültürel aktivitelerde rol almak uzaktan eğitimle alınamayacak apayrı bir eğitim almak demektir. Bu nedenle de bireyleri kampüs (sınıftan) ortamından pek fazla ayırmamak gerekmektedir.
- Aile ve akraba bağlı güçlü olan toplumlarda bireyin tek başına karar verip hareket etmesi çok güçtür. Uzaktan eğitim bu güç durumu daha da pekiştirebilmektedir.
- Üniversitelerde öğrenciler genellikle ailelerin ikamet ettiği şehir/merkezden uzak yerlerde öğrenimlerini görmektedirler. Böyle bir durumda da öğrenciler tek başına "aile" olmayı ve ailenin bütün sorumluluklarını almayı yaşayarak öğrenebilmektedir. Uzaktan eğitimde ise bu durum pek mümkün olmamaktadır.
- Uzaktan eğitimi herkimse tercih edebilecek durumda olmamalıdır. Uzaktan eğitim geleneksel eğitimin tamamlayıcısı olmalıdır. Bu nedenle de geleneksel eğitime katılma imkânı ve fırsatı olanlar uzaktan eğitimi tercih etmemelidir. Üniversite tercihlerinde uzaktan eğitim programlarına belli kısıtlamalar (yaş, aktif çalışma, ekonomik durum vb.) getirilmelidir.

Bundan sonra yapılacak çalışmalara yönelik öneriler; uzaktan eğitim alan daha fazla sayıda öğrenciye ulaşarak örneklem genişletilebilir ve Türkiye'deki uzaktan eğitimin kalitesi ve etkisi hakkında daha sağlıklı bilgi edinilebilir. Ayrıca uzaktan eğitime katılan ve aynı zamanda da çalışan öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili düşünceleri, beklentileri ve önerileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Açık Öğretim Lisesi, <http://aol.meb.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 01.05.2019].

Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3): 125-145

Balaban, M.E. (2012). *Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitim ve Bir Proje Önerisi*. <http://erdalbalaban.com/hakkimda/> [Erişim Tarihi: 02.05.2019].

Çoşgun, C. (2007). *Uzaktan Eğitim İçin Web Tabanlı Bir Platform Geliştirilmesi ve Mekanik Derslerine Uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Doğan, S. and Tarık, R.Ş. (2015). Evaluation of Distance Education Program in Marmara University According to The Views of Students. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(1): 247-261.

- Gökdaş, İ. ve Kayri, M. (2005). E-Öğrenme ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2): 1-20
- Gürbüz, F. (2014). Student's Views on Distance Learning in Turkey: An Example of Anadolu University Open Education Faculty, *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(2): 239-250.
- Hannay, M. and Newvine, T. (2006). Perceptions of Distance Learning: A Comparison of Online and Traditional Learning. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 2(1): 1-11.
- Haznedar, Ö. ve Baran, B. (2012). Eğitim Fakültesi Öğrencileri İçin E-öğrenmeye Yönelik Genel Bir Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2): 42-59
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları, 5.Baskı
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. 4. Baskı
- Kalaycı, Ş. (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Karaağaçlı, M. (2004). Eğitimde Teknoloji ve Materyal. Ankara: Pelikan Yayıncılık
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Khoshemehr, A.H. (2013). *Bilgi ve Belge Yönetiminde Uzaktan Eğitim: İran ve Türkiye Milli Kütüphanelerinin Rolü Üzerine Bir Araştırma ve Kavramsal Model Önerisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.*
- Mahesh, V. and Woll, C. (2007). Blended Learning in High-Tech Manufacturing: A Case Study of Cost Benefits And Production Efficiency. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 11(2), 43-60.
- Olca, A. ve Döş, B. (2016). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Yöntemine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1): 727-750.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2(2): 376-394
- Tavşanlı, E. ve Keser, H. (2001). İnternete Yönelik Likert Tipi Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34 (1-2): 45-60.
- Torkut, O. ve Karacadağ, M.C. (2002). Sakarya Üniversitesi Uzaktan Öğretim Önlisans Projesi ve SAÜİDO. *Bilgi Teknolojileri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi 06-08 Mayıs 2002. Denizli*
- Verduin, R. ve Thomas, A. (1994). *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları*, Anadolu Üniversitesi Basımevi. 7.Baskı
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, G.K. ve Güven, B. (2015). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi, *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(2): 299-322.